

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/53/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1115213965
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1115213965.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom s predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Ondreja Krajča a JUDr. Moniky Holicekej v právnej veci žalobcu: U.. G.. U. F., X. X. G. I. XX, XXX XX W., X. O. F. Ú. H..U..H.. F., X..H..E.. Q. O., X. X. U. H. XXX, XXX XX W., G.: XX XXX XXX, zastúpeného: 1/ JUDr. Jozef Boledovič, advokát, so sídlom 900 41 Rovinka 578, 2/ Plechlo & Partners s.r.o., so sídlom Ivánska cesta 15, 821 04 Bratislava, proti žalovanému: G.. H. I., W. U. H. XXX, XXX XX W., zastúpenému: FELŠŤOCI & Partners, s.r.o., so sídlom Bajkalská 31, 821 05 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 10.813,47 eur, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 07. marca 2019, č.k. 8C 142/2015-132 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .
Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť do konkurznej podstaty úpadcu R.J.R. Plus, s.r.o. v konkurze, sumu 10.813,47 eur a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vychádzal zo zistenia, že Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 05.08.2014, č. k. 2 K 21/2014-240 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka R.J.R. Plus, s.r.o. v likvidácii, Jána Rašu 447, 900 86 Budmerice, IČO: 44 935 374 a do funkcie správcu ustanovil žalobcu. Žalobca ako správca konkurznej podstaty úpadcu R.J.R. Plus, s.r.o. v rámci plnenia si svojich povinností vyplývajúcich mu zo zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii preskúmal účtovné doklady úpadcu, pričom zistil, že úpadca vykazuje vo výkaze ziskov a strát za rok 2012 v položke služby sumu 22.530 eur a to napriek nulovým tržbám úpadcu v tom období. Z hlavnej knihy úpadcu za obdobie 01.2012-12.2012 žalobca zistil, že táto suma pozostáva z cestovného (použitie súkromné autá) vo výške 19.365,32 eur, z nákladov na prezentáciu vo výške 18,47 eur, telefónu vo výške 1.775,02 eur, nájomného 829,80 eur a ostatných služieb vo výške 559,56 € a 1,33 eur. Žalobca po preskúmaní položky cestovné z dostupných dokumentov, ako aj z analytického účtu 512,1000N Cestovné súkromné autá a cestovné príkazy, ktorý si vyžiadal od účtovníčky úpadcu, zistil, že žalovaný čerpal od úpadcu cestovné náhrady vo výške 10.813,47 eur z celkovej sumy cestovného 19.365,32 eur, a to na základe cestovných príkazov v období od januára 2012 až do júla 2012. Z cestovných príkazov vyplýva, že žalovaný cestoval v období od januára až do júla 2012 samostatne svojím motorovým vozidlom na rôzne rokovania, obhliadky stavby, nákupy materiálu, návštevy ekonómky. Z cestovných príkazov ďalej vyplýva, že žalovaný spolu s druhým konateľom úpadcu každý mesiac niekoľkokrát navštívili sídlo spoločnosti KOMEKO s.r.o. v Starej Ľubovni. Uvedené cesty žalovaný vykonával ako služobné cesty, a to napriek tomu, že v danom čase úpadca už nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť a nevykazoval žiadne tržby. Žalovaný k predmetným cestám nedoložil žiadne relevantné doklady preukazujúce opodstatnenosť ciest, potvrdenie o obchodných stretnutiach, o nákupe materiálu, ktorý sa okrem iného na sklade ani nenachádzal, nepredložil žiadne dokumenty ohľadom údajných súťažných

podkladov, ktoré nosil na rôzne stretnutia za účelom zapojenia sa do verejných súťaží. Z listu spoločnosti KOMÉKO s.r.o. vyplýva, že táto spoločnosť s úpadcom nikdy nespolupracovala, ani nerokovala a v dokladoch spoločnosti neeviduje žiadnu spoluprácu s úpadcom. Žalobca má za to, že cesty, ktoré si žalovaný nechal uhradiť na základe predložených cestovných príkazov, neboli vykonané a ak aj vykonané boli, rozhodne nesúviseli s podnikateľskou činnosťou úpadcu, ale boli vykonané výlučne na súkromné účely žalovaného alebo na podnikanie inej osoby ako úpadcu. Žalovaný sa takýmto konaním úmyselne obohatil na úkor úpadcu, čím zmaril uspokojenie veriteľov úpadcu. Žalobca preto žiadal, aby žalovaný zaplatil do konkurznej podstaty úpadcu takto získaný majetkový prospech vo výške 10.813,47 eur titulom bezdôvodného obohatenia. Zistený skutkový stav po právnej stránke posúdil podľa § 488, § 489, § 451 ods.1, ods.2, § 456, § 458 ods.1, ods.2, § 100 ods.1, ods.2, § 101 Občianskeho zákonníka a § 397 zákona Obchodného zákonníka a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Konštatoval, že z výkazu ziskov a strát za rok 2012 úpadcu ku dňu 31.12.2012 v časti II. Výroba bod B.2. Služby vyplýva, že úpadca vykazuje v položke služby sumu 22.530 eur, a to napriek tomu, že v danom období, t. j. v roku 2012, úpadca už žiadnu podnikateľskú činnosť nevykonával a v tomto období už ani nemal žiadne tržby. Z hlavnej knihy úpadcu obdobie 01.2012-12.2012 z riadkov 512 až 518 vyplývalo, že táto suma pozostáva z cestovného za použitie súkromných áut vo výške 19.365,32 eur, z nákladov na prezentáciu vo výške 18,47 eur, telefónu vo výške 1.775,02 eur, nájomného 829,80 eur a ostatných služieb vo výške 559,56 eur a 1,33 eur. Z prehľadu analytického účtu úpadcu od 01.2012-12.2012 účet 512,1000 N Cestovné súkromné autá mal za preukázané, že žalovaný čerpal od úpadcu cestovné náhrady vo výške 10.813,47 eur z celkovej sumy cestovného 19.365,32 eur, a to na základe cestovných príkazov v období od januára 2012 až do júla 2012, a to v nasledovných sumách - v januári 2012 sumu 1.056,85 eur, februári 2012 sumu 1.378,03 eur, marci 2012 sumu 1.577,76 eur, apríli 2012 sumu 1.754,27 eur, máji 2012 sumu 1.698,50 eur, júni 2012 sumu 1.531,98 eur a júli 2012 sumu 1.816,08 eur, čo spolu predstavuje sumu vo výške 10.813,47 eur. Skutočnosť, že žalovaný čerpal od úpadcu finančné prostriedky ako cestovné náhrady v období od januára 2012 až do júla 2012 v celkovej výške 10.813,47 eur, potvrdzujú aj jednotlivé cestovné príkazy úpadcu, ktoré čerpal žalovaný, osobné číslo 03, a to cestovný príkaz za január 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 09.01.2012 a koncom cesty dňa 31.01.2012 Žiar nad Hronom vo výške 1.056,85 eur, za február 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 03.02.2012 a koncom cesty dňa 29.02.2012 Košice vo výške 1.378,03 eur, za marec 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 02.03.2012 a koncom cesty dňa 30.03.2012 Rimavská Sobota vo výške 1.577,76 eur, za apríl 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 02.04.2012 a koncom cesty dňa 28.04.2012 Banská Bystrica vo výške 1.754,27 eur, za máj 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 03.05.2012 a koncom cesty dňa 30.05.2012 Žiar nad Hronom vo výške 1.698,50 eur, za jún 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 04.06.2012 a koncom cesty dňa 28.06.2012 Košice vo výške 1.531,98 eur, a za júl 2012 so začiatkom cesty Budmerice dňa 02.07.2012 a koncom cesty dňa 27.07.2012 Stará Ľubovňa vo výške 1.816,08 eur. Konštatoval, že každý jeden tento cestovný príkaz je v spodnej časti Výdavkový - príjmový pokladničný doklad opatrený vlastnoručným podpisom žalovaného uvedeného ako príjemcu a aj pokladníka, ktorý peniaze vyúčtoval. Zároveň je na každom cestovnom príkaze uvedená suma, ktorá žalovanému bola v príslušnom mesiaci vyplatená titulom cestovnej náhrady. Z predložených cestovných príkazov je preto zrejmé a preukázané, že žalovanému boli skutočne tieto peniaze aj vyplatené, čo žalovaný každý mesiac potvrdil svojím vlastnoručným podpisom na cestovnom príkaze. Uvedené cestovné príkazy sú jednoznačným dôkazom, že žalovanému boli titulom cestovných náhrad na základe predložených cestovných príkazov vyplatené peniaze od úpadcu v období od januára 2012 až júla 2012 v celkovej výške 10.813,47 eur. Vzhľadom na uvedené uzavrel, že žalovanému boli vyplatené tieto peniaze ako cestovné náhrady. Spornou otázkou v konaní ďalej bolo, či tieto cestovné náhrady boli žalovanému vyplatené opodstatnene, teda či sa služobné pracovné cesty uskutočnené žalovaným skutočne vykonali a ak áno, či tieto pracovné cesty súviseli s obchodnou činnosťou úpadcu, pretože len v takom prípade mal žalovaný nárok na ich náhradu. Z predložených cestovných príkazov vyplývalo, že žalovaný cestoval v období od januára až do júla 2012 vždy samostatne svojím motorovým vozidlom na rôzne služobné cesty, z ktorých prevažná časť bola vykonaná do Košíc, Starej Ľubovne alebo Rimavskej Soboty a aj iných miest, pričom ako účel cesty je uvedené prevzatie súťažných podkladov, nákup materiálu, rokovanie s projektantom, obhliadka stavby a technické rokovania. Keďže žalovaný nepredložil žiadne podklady k týmto údajným pracovným cestám, nepreukázal ich opodstatnenosť a odôvodnenosť, nedoložil žiadne súťažné podklady, kvôli ktorým mala byť pracovná cesta vykonaná, neuviedol žiadne verejné súťaže, do ktorých sa zapojili a do ktorých mali byť súťažné podklady adresované, neuviedol žiadnych projektantov, obchodných partnerov alebo potenciálnych obchodných partnerov, s ktorými sa mal na stretnutiach stretnúť, nepredložil žiadne potvrdenie o nákupe materiálu a navyše žiaden materiál ani nebol

na sklade úpadcu nakúpený, mal za to, že opodstatnenosť týchto ciest zo strany žalovaného nebola preukázaná a odôvodnená. Navyše žalovaný vo svojej výpovedi pred súdom ohľadom vykonaných ciest len uviedol, že s odstupom času sa už nevie vyjadriť k jednotlivým cestám, pretože je to veľmi dávno. S takýmto jednoduchým skonštatovaním sa však nemohol stotožniť a nemohol ho považovať za dostačujúce a relevantné. Pri posudzovaní relevantnosti vykonávania pracovných ciest prihliadal i na skutočnosť, že v roku 2012, kedy boli tieto údajné pracovné cesty žalovaným ako konateľom úpadcu vykonávané, úpadca už nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť a nevykazoval žiadne tržby. Skutočnosť, že úpadca už nevykonával žiadnu činnosť v danom období, potvrdil aj právny zástupca žalovaného, keď uviedol, že nakoľko úpadca už dlhé roky pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť, žalovaný už nevie dohľadať žiadne účtovné doklady, ktoré by tieto pracovné cesty preukazovali. Nebolo teda sporné, že úpadca už nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť v danom období v roku 2012, nakoľko to potvrdil aj sám žalovaný a uvedené vyplýva aj zo súvahy úpadcu za rok 2012 a z výkazu ziskov a strát úpadcu za rok 2012. Je preto nepochopiteľné a ťažko vysvetliteľné, na čo a za akým účelom žalovaný vykonával predmetné cesty, nakoľko za účelom podnikateľskej a obchodnej činnosti úpadcu to očividne nebolo a to s poukazom na nulové tržby úpadcu a nevykonávanie žiadnej obchodnej činnosti úpadcu v tom období. Skutočnosť, že tieto cesty zo strany žalovaného neboli vykonávané ako pracovné cesty súvisiace s podnikateľskou činnosťou úpadcu, potvrdzuje aj list zo spoločnosti KOMEKO s.r.o. zo dňa 10.12.2014 ako odpoveď na žiadosť o poskytnutie súčinnosti správcovi, do ktorej spoločnosti mal žalovaný pracovné cesty vykonávať za účelom spolupráce s touto spoločnosťou. V predmetnom liste spoločnosť KOMEKO s.r.o. jednoznačne vyhlásila, že s úpadcom nikdy nespolupracovali a ani nerokovali a v dokladoch spoločnosti neevidujú žiadnu spoluprácu s úpadcom. Z uvedeného listu spoločnosti KOMEKO s.r.o. je zrejmé, že žalovaný nevykonával pracovné cesty do sídla danej spoločnosti za účelom obchodnej spolupráce medzi úpadcom a danou spoločnosťou, tak, ako žalovaný tvrdil a čím odôvodňoval účel týchto vykonaných ciest. Neobstojí argument žalovaného, že v spoločnosti KOMEKO s.r.o. poznali len starého pána G. P. O., s ktorým spolupracovali, pretože v predmetnom liste spoločnosti KOMEKO s.r.o. je zreteľne a jednoznačne uvedené, že s úpadcom nikdy nerokovali a vo svojich dokladoch neevidujú žiadnu spoluprácu s úpadcom. Ak teda aj žalovaný vykonal nejaké cesty do tejto spoločnosti, tieto cesty jednoznačne nesúviseli s obchodnou činnosťou úpadcu, a preto žalovanému za takéto cesty nepatrili cestovné náhrady. Z vykonaného dokazovania s poukazom na uvedené skutočnosti mal za preukázané, že cestovné náhrady, ktoré boli žalovanému vyplatené zo strany úpadcu v období od januára 2012 až júla 2012 v celkovej výške 10.813,47 eur, neboli opodstatnené, resp. boli vyplatené bez právneho dôvodu, nakoľko tieto cesty neboli vykonané resp. minimálne nesúviseli s podnikateľskou činnosťou úpadcu, a preto žalovanému za ne nepatrila náhrada za cestovné. Žalovaný sa týmto konaním bezdôvodne obohatil na úkor úpadcu v celkovej výške 10.813,47 eur v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko získal majetkový prospech plnením bez právneho dôvodu. K námietke premlčania vznesenej žalovaným, ktorú žalovaný odôvodnil tým, že žaloba bola podaná v máji v roku 2015, pričom žalobca sa domáha náhrad za viac ako tri roky spätne od podania žaloby, uviedol, že nárok žalobcu nie je premlčaný, a to z dôvodu, že v danom prípade treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa premlčacej doby, pretože podľa § 261 ods. 6 písm. a/ Obchodného zákonníka sa touto časťou zákona spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy medzi štatutárnym orgánom a obchodnou spoločnosťou. V danom prípade cestovné náhrady boli vyplácané medzi žalovaným ako štatutárnym orgánom úpadcu (konateľom) a úpadcom (spoločnosťou s ručením obmedzeným). Je preto potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka ohľadom premlčacej doby, pretože ustanovenia § 391 a 397 Obchodného zákonníka majú v pomere k ustanoveniu § 107 Občianskeho zákonníka povahu lex specialis. Skutočnosť, že Obchodný zákonník nemá samostatnú úpravu bezdôvodného obohatenia, neznamena, že tým zákonodarca mienil záväzkové vzťahy súvisiace s bezdôvodným obohatením, ktoré vzniklo v obchodných vzťahoch, vylúčiť z okruhu obchodných záväzkových vzťahov. Podľa ustanovení Občianskeho zákonníka sa posudzuje vznik a obsah bezdôvodného obohatenia a práva na jeho vydanie. Otázka premlčania práva na jeho vydanie je však ustanovená Obchodným zákonníkom. Ak Obchodný zákonník neustanovuje pre premlčanie niektorého práva osobitnú premlčaciu dobu, premlčacia doba je v zmysle § 397 Obchodného zákonníka štyri roky. Keďže cestovné náhrady boli vyplatené v januári až júli 2012 a žaloba bola na súd podaná dňa 21.05.2015, v zmysle štvorročnej premlčacej doby podľa § 397 Obchodného zákonníka bola žaloba na súde podaná včas a preto nárok žalobcu nie je premlčaný. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam považoval nárok žalobcu za dôvodný, a preto žalobe v celom rozsahu vyhovel a zaviazal žalovaného zaplatiť do konkurznej podstaty R.J.R. Plus, s.r.o. v konkurze sumu 10.813,47 eur. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s 262 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcovi

priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalobca mal vo veci plný úspech, preto má nárok na náhradu trov konania potrebných na účelne uplatňovanie práva proti žalovanému, ktorý vo veci úspech nemal. Nestotožnil sa s argumentmi žalovaného týkajúcimi sa nepriznania náhrady trov konania žalobcovi z dôvodu, že žalobca má právnické vzdelanie, preto nie je dôvod, aby bol právne zastúpený v predmetnom konaní, nakoľko zo žiadneho ustanovenia nevyplýva správcovi konkurznej podstaty ako ani osobe, ktorá má právnické vzdelanie, povinnosť samostatne sa zastupovať v súdnom konaní. Právo zvoliť si právneho zástupcu v konaní pred súdom prináleží každej osobe, bez ohľadu na jej vzdelanie, preto priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania zahŕňajúce náhradu trov právneho zastúpenia v plnom rozsahu.

2. Proti tomuto rozsudku v podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, aby bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá z dôvodu, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Mal za to, že žalobca svoje tvrdenia nepodložil faktickou realitou, ale len písomnosťami - jednotlivými cestovnými príkazmi a účtovnými dokladmi a hypotézou, že údajne vyplatené služobné cesty pravdepodobne neboli uskutočnené. Naďalej popieral, že by mu sumy predmetných cestovných náhrad boli skutočne fakticky vyplatené, pričom cestovný príkaz obsahujúci aj potvrdenie o prijatí týchto peňazí mal výlučne štatistický a evidenčný účtovný charakter, ktorý nezodpovedal realite. Žalobca v tomto smere nepredložil žiaden dôkaz o tom, že úpadca takýmito sumami v daných časoch disponoval na ich vyplatenie v hotovosti a ani iný dôkaz, napríklad o ich bankovom prevode na jeho účet a ani iný dôkaz, napríklad svedeckou výpoveďou. Poznamenal, že úpadca už v roku 2012 nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť a nemal žiadne tržby tak ani nemohol mať peniaze na vyplatenie náhrad. Žalobca tak nepreukázal reálny, skutočný, faktický úbytok na strane úpadcu a na druhej strane reálne obohatenie na jeho strane. On reálne peniaze nedostal a žalobca žiadne takéto peniaze v tom čase ani nemal. Bolo na žalobcovi, aby relevantne a nespochybniteľne preukázal, že peniaze mu boli skutočne vyplatené. Namietal porušenie rovnosti zbraní strán, nakoľko súd ho zaviazal na zaplatenie práve na tom základe, že nepreukázal účelnosť ani skutočné vynaloženie ciest, pričom opakovane uvádzal, že s odstupom času to už objektívne nie je možné. Na druhej strane súd vyhovel žalobe len na základe predpokladov, domnienok a podozrení žalobcu. Vynaloženie ciest s odstupom niekoľkých rokov sa nedá reálne preukázať, keďže už s odstupom času nedisponoval príslušnými dokladmi, keďže tieto nemal. Pre úpadcu zháňal zákazky a plnil funkcie, ktoré nemuseli mať ani nemali oporu v písomnom podklade, napríklad v uzavretí zmluvy, dosiahnutí objednávky, nakoľko veľká časť agendy stavebnej firmy sa týkala práve stretnutí, rokovaní a vybavovania iných osobných záležitostí, k čomu nebolo možné navrhnuť ani výpočet žiadneho svedka. Ocitol sa tak bez svojej viny v situácii, kedy nevedel preukázať uskutočnenie ciest pre úpadcu podkladmi, ktoré nemal ani ich nevedel zabezpečiť a súd ho napriek tomu sankcionoval zaplatením peňazí, ktorých vynaloženie úpadcom rovnako nebolo preukázané. Súd prvej inštancie tak neúmerne prenieslo dôkazné bremeno na neho, keď v jeho možnostiach nebolo objektívne možné ho naplniť a na druhej strane vyhovel žalobcovi, ktorý konal len v rámci akejsi opatrnosti a náležitej starostlivosti ako správca konkurznej podstaty. Nebol v spoločnosti úpadcu zamestnaný, nemal tam žiaden príjem, všetky svoje aktivity pre úpadcu vykonával dobrovoľne a bez nároku na odmenu a bez dosiahnutia akejkoľvek náhrady alebo výhody. Mal zato, že správca sa podanou žalobou bez opodstatnenia zjavne len snažil získať plnenie do konkurznej podstaty v konkurznom konaní a toto bezdôvodne predlžovať. Namietal znášanie trov právneho zastúpenia žalobcu pre rozpor s dobrými mravmi a zneužívanie práva na získanie obohatenia, keď správca, ktorý je sám advokát sa v konaní nechal zastupovať advokátom napriek tomu, že nešlo o vec, ktorú by nemohol zastupovať sám ako správca ani o povinné zastúpenie. Vytýkal súdu prvej inštancie, že nesprávne posúdil námietku premičania, nakoľko mal aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka keďže poberanie cestovných náhrad v jeho prípade nevychádza z jeho postavenia ako konateľa a preto sa voči nemu ako fyzickej osobe mala uplatňovať všeobecná trojročná premičacia lehota. V danom prípade tak nejde o záväzkový vzťah medzi obchodnou spoločnosťou a štatutárnym orgánom. Vytýkal súdu prvej inštancie, že v tejto súvislosti rozhodol prekvapivo, keďže nemal ani možnosť sa v konaní pred súdom k posúdeniu námietky premičania vyjadriť. Uloženie mu povinnosti zaplatiť žalobcovi bezdôvodné obohatenie je právne neudržateľné, nespravodlivé, nelegitímne a netransparentné a nezodpovedá spravodlivému usporiadaniu vzťahov.

3. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že ten svoje tvrdenia v konaní ničím nepreukázal a nepodložil. On naopak preukázal, že suma vo výške 10.813,47 eur titulom údajných cestových náhrad bola žalovanému vyplatená. Poukázal na to, že boli predložené cestovné príkazy za obdobie od januára do júla 2012, kde sa v časti výdavkový - príjmový pokladničný doklad

nachádzajú vlastnoručné podpisy žalovaného aj pokladníka. Žalovaný aj pokladník tu svojimi podpismi potvrdili, že žalovaný sumy prevzal. Predložil aj účtovné doklady (výkaz ziskov a strát za rok 2012 s hlavnou knihou úpadcu a prehľadom analytického účtu), podľa ktorých žalovaný od úpadcu čerpal cestovné náhrady vo výške 8.551,85 eur. Žalovaný mal vykonať mnohopočetné cesty o. i. do spoločnosti KOMÉKO s.r.o., pričom predložil potvrdenie zo spoločnosti KOMÉKO s.r.o., že s úpadcom nerokovala ani neobchodovala, a teda bolo preukázané, že cesty sa do tejto spoločnosti neuskutočnili. Čo sa týka ostatných ciest, predmetom týchto bol nákup materiálu alebo mnohopočetné prevzatie súťažných podkladov či rokovania. Žalovaný však nepredložil žiaden doklad o nákupe materiálu, nepredložil žiadne podklady o súťažiach alebo rokovaní ako ani mená obchodných partnerov, s ktorými mal rokovať. Žalovaný mal takto uskutočniť až 56 ciest, a preto mal za to, ak by sa tieto cesty skutočne za deklarovateľnými účelmi uskutočnili, žalovaný by vedel bez problémov doložiť aspoň jeden dôkaz, čo však nespravil a tým neunesol dôkazné bremeno svojich tvrdení. Nereálnosť uskutočnenia ciest vyplýva aj z preukázanej skutočnosti, že v uvedenom čase už úpadca nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť ako aj z toho, že v niektoré dni dokonca obaja konatelia úpadcu - žalovaný a H. M. mali údajne vykonať cestu do rovnakého mesta, avšak každý osobitne na vlastnom vozidle (napr. dňa 11.01.2012 a 23.01.2012 do Bratislavy, dňa 09.03.2012, 11.04.2012, 22.06.2012, 23.07.2012 do Košíc, dňa 04.06.2012 a 09.07.2012 obaja do Starej Ľubovne). Žalovaný ako aj druhý konateľ úpadcu H. M. si v roku 2012 takto vyplatili ako cestovné náhrady sumu spolu vo výške 19.365,32 eur. Máme za to, že ich úmyslom bolo iba vyplatiť si zostávajúce finančné prostriedky úpadcu, čím došlo k ukráteniu veriteľov úpadcu. Zotrval na tom, že žalovaný konal ako konateľ úpadcu. Dodal, že žalovaný si cestovné náhrady (vedome) vyplatil, a cesty neuskutočnil, a teda žalovaný sa na úkor úpadcu obohatil úmyselne, s čím sa spája desaťročná premičacia doba. Vzhľadom na uvedené navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

4. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach uplatňovaných odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

5. V preskúmvanej veci sa súd prvej inštancie dôsledne zaoberal posúdením vzniku nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia žalovaným, z hľadiska všetkých relevantných prostriedkov procesného útoku, ktorými žalobca preukazoval opodstatnenosť svojej žaloby a prostriedkov procesnej obrany, ktorými sa žalovaný bránil proti uplatňovanému nároku, vyhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správny skutkovým záverom, z ktorých vyvodil právny správny záver, že žalobca preukázal, že cestovné náhrady boli žalovanému vyplatené v celkovej výške 10.813,47 eur bez právneho dôvodu, nakoľko jednotlivé cesty neboli vykonané, resp. nesúviseli s podnikateľskou činnosťou úpadcu, a preto žalovanému za ne nepatrila náhrada za cestovné. Súd prvej inštancie svoje závery aj náležite; v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 220 ods. 2 C.s.p.; odôvodnil, keď svoj myšlienkový postup dôkladne vysvetlil, a to nielen s poukazom na rozhodujúce skutočnosti zistené výsledkami vykonaného dokazovania, ale tiež s poukazom na prijaté právne závery, dôsledne sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi sporových strán a dôsledne posúdil opodstatnenosť všetkých právne a skutkovo relevantných námietok strán sporu súvisiacich s predmetom konania. Odvolanie žalovaného nie je; z hľadiska ním uplatňovaných odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. b), d), f), h) C.s.p.) a ich obsahového vymedzenia; spôsobilé spochybníť správnosť záverov súdu prvej inštancie. V odvolacom konaní žalovaným neboli uplatnené novoty (§ 366 C.s.p.; nové rozhodujúce skutkové tvrdenia a dôkazy ako prostriedky procesnej obrany), ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu skutkového stavu ustáleného súdom prvej inštancie alebo spochybníť správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie.

6. Žalovaný vo svojom odvolaní neuviedol žiadne podstatné námietky a zásadné argumenty, s ktorými by sa súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal. Súd prvej inštancie podrobne poukázal na všetky významné skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania objasňujúce skutkový a právny základ veci, a preto jeho rozhodnutie možno považovať za presvedčivé. So zreteľom na uvedené odvolací súd považuje skutkové a právne závery súdu prvej inštancie za správne a v celom rozsahu sa preto stotožňuje s dôvodmi, ktoré viedli súd prvej inštancie k týmto jeho záverom, tieto si osvojuje v celom rozsahu a v podrobnostiach na ne odkazuje. S poukazom na skonštatovanie správnosti dôvodov rozhodnutia, s ktorými sa odvolací súd plne stotožnil, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p.

7. V posudzovanej veci sa žalobca domáhal uložiť žalovanému povinnosť zaplatiť do konkurznej podstaty úpadcu R.J.R. Plus, s.r.o. v konkurze, sumu 10.813,47 eur titulom vydania plnenia z

bezdôvodného obohatenia. Argumentoval, že žalovaný čerpal od úpadcu cestovné náhrady vo výške 10.813,47 eur. Z cestovných príkazov vyplýva, že konatelia úpadcu cestovali v období od januára až do júla 2012 každý samostatne na rokovania, obhliadky stavby, nákupy materiálu, návštevy ekonómky a pod., každý mesiac niekoľkokrát navštívili sídlo spoločnosti KOMENKO s.r.o. v Starej Ľubovni, napriek tomu, že v danom čase úpadca už nevykonával žiadnu podnikateľskú činnosť. Nedoložili ani žiadne doklady hoci sa cesta mala týkať nákupu materiálu; a úpadca v tom čase nemal žiadne zákazky a v účtovných závierkach úpadcu nie je materiál uvedený ani ako zásoby. Spoločnosť KOMENKO s.r.o. mu oznámila, že s úpadcom nikdy nespolupracovala, ani nerokovala. Z uvedeného dôvodu mal zato, že cesty, ktoré si žalovaný nechal uhradiť, zrejme vôbec neboli vykonané, prípadne neboli vykonané v súvislosti s podnikateľskou činnosťou úpadcu, ale boli vykonané na súkromné účely žalovaného, alebo na podnikanie inej osoby ako úpadcu. Týmto konaním žalovaného prišlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor úpadcu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka. Na preukázanie svojich tvrdení predložil súvahu, výkaz ziskov a strát za rok 2012, hlavnú knihu, prehľad analytického účtu 512,100, cestovné príkazy, odpoveď na žiadosť zo dňa 10.12.2014.

8. Žalovaný sa v rámci svojej procesnej obrany vzniesol námietku premlčania v časti o zaplatenie 5.766,91 eur, keďže z cestovných príkazov predložených žalobcom vyplýva, že cesty mali byť vykonané aj počas mesiacov január, február, marec a apríl 2012, pričom žalobca podal žalobu dňa 21.05.2015, čiže po troch rokoch odkedy malo v prípade týchto ciest k bezdôvodnému obohateniu dôjsť. Uviedol, že nie je možné a je zjavne nad rámec súdneho konania hodnotiť účelnosť služobných ciest žalovaného ako fyzickej osoby v rámci podnikateľskej činnosti úpadcu, keďže podnikateľská činnosť a výkon aktivít v jej mene nespočíva len v dosiahnutí výsledku (napríklad uzavretie zmluvy) i jej plnenia, ale predovšetkým v náročnej vybavovacej práci (osobné rokovania, návštevy, stretnutia, ohliadky), pričom sa viackrát výsledok ani nemusí dosiahnuť, resp. ich výsledkom nemusí vždy byť konkrétne hmatateľný výsledok v podobe získania zákazky alebo podpisu zmluvy. Argumentoval, že cestovné príkazy obsahujú všetky náležitosti, boli riadne schválené a zaúčtované, čím je vylúčená pochybnosť o uskutočnení, oprávnenosti i účelnosti daných ciest pre spoločnosť úpadcu. K odpovedi spoločnosti KOMENKO s.r.o. zo dňa 10.12.2014, ktorú žalobca predložil žalovaný uviedol, že predmetná odpoveď len potvrdzuje, že v dokladoch neevidujú spoluprácu so spoločnosťou úpadcu, čo však nevyklučuje ohliadky a konzultácie, ako ani prípadné nákupy na pokladničné bloky, kde sa údaje kupujúceho neuvádzajú. Táto odpoveď nevyvracia, že by vôbec nepoznali osoby konajúce za úpadcu. Vylúčil, že by sa na úkor úpadcu dobrovoľným používaním súkromného motorového vozidla akokoľvek bezdôvodne obohatil. Vzhľadom na to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, navrhol s prihliadnutím na námietku premlčania v celom rozsahu žalobu zamietnuť.

9. Žalovaný v podanom odvolaní namietal porušenie rovností strán z dôvodu, že objektívne nebolo možné preukázať účel ciest, keďže už s odstupom času nedisponoval príslušnými dokladmi. Uviedol, že sa tak ocitol bez svojej viny v situácii, kedy nevedel preukázať uskutočnenie ciest pre úpadcu podkladmi, ktoré nemal ani ich nevedel zabezpečiť a súd ho napriek tomu sankcionoval zaplatením peňazí, ktorých vynaloženie úpadcom rovnako nebolo preukázané.

10. V posudzovanej veci žalobca; v súvislosti s tvrdením, že cesty žalovaným neboli vykonané, resp. nemali súvis s podnikateľskou činnosťou úpadcu; úspešne spochybnil cestovné príkazy, podľa ktorých mal žalovaný v mesiacoch január až júl 2012 uskutočňovať cesty za účelom technického rokovania, obhliadky stavby, podania/prevzatia súťažných podkladov, rokovanie s projektantom a KOMENKO. Žalobca úplne vyvrátil pravdivosť záznamu o ceste žalovaného do Starej Ľubovne, kde mala sídlo spoločnosť KOMENKO s.r.o., a to predložením jej vyjadrenia o tom, že s úpadcom nemala žiadnu spoluprácu a ani s ním o spolupráci nerokovala. Vykonanie ostatných ciest žalovaným bolo dostatočne spochybnené zistením, že úpadca v tom čase nevykonával žiadnu činnosť, nemal žiadne zákazky, a teda ani žiadne tržby.

11. Za tejto dôkaznej situácie bolo na žalovanom, aby preukázal hodnovernosť jednotlivých cestovných príkazov. Žalovaný nepodal vysvetlenie k účelu jednotlivých ciest, neobjasnil konkrétny cieľ ciest, realizovaných práve v čase, keď úpadca už žiadne podnikateľské aktivity nevykonával a jeho činnosť bola utlmená. Súd prvej inštancie správne poukázal na to, že žalovaný nielen nepredložil žiadne podklady k pracovným cestám, nedoložil žiadne súťažné podklady, kvôli ktorým mala byť pracovná cesta vykonaná, ale ani neuviedol žiadne verejné súťaže, do ktorých sa zapojili a do ktorých mali byť súťažné podklady adresované, neuviedol žiadnych projektantov, obchodných partnerov alebo potenciálnych obchodných partnerov, s ktorými sa mal na rokovaniach stretnúť, nepredložil žiadne potvrdenie o nákupe materiálu. Nesplnenie povinnosti žalovaným tvrdiť (podať vysvetlenie) rozhodné skutočnosti na svoju obranu potom mala za následok vyhodnotenie dôkaznej situácie v jeho neprospech. Pokiaľ súd prvej inštancie požadoval od žalovaného uviesť na jeho obranu dostatočné a

relevantné skutkové tvrdenia ohľadne účelu jednotlivých ciest, nezaťažil ho tým neprimerane bremenom tvrdenia a dôkazným bremenom a nedopustil sa ani porušenia princípu rovnosti zbraní.

12. V niektorých prípadoch strana zaťažená dôkazným bremenom objektívne síce nemá a nemôže mať k dispozícii informácie o skutočnostiach, významných pre rozhodnutie v spore, pričom protistrana má tieto informácie k dispozícii. V prípade, že strana zaťažená dôkazným bremenom prednesie aspoň "oporné body" skutkového stavu a zvýši tak pravdepodobnosť svojich skutkových tvrdení, nastupuje "vysvetľovacia povinnosť" protistrany. Nesplnenie tejto povinnosti bude mať za následok hodnotenie dôkazu v neprospech strany, ktorá "vysvetľovaciu povinnosť" nesplnila. V danom prípade aplikácia uvedeného pravidla neprichádzala do úvahy vzhľadom na to, že na strane žalovaného nešlo o "informačný deficit".

13. V súlade s princípom "rovnosti zbraní" každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane. Podstata tohto princípu spočíva v tom, že všetky strany súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorého z nich. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj oboznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. Na druhej strane ale právo na spravodlivý súdny proces neznamená nárok na to, aby bola strana pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Preto ani neúspech v súdnom konaní nie je možné bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva.

14. Súd prvej inštancie v predmetnej veci žalovanému poskytol rovnaký priestor v konaní navrhnúť a predložiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a vyjadriť sa k dôkazom predkladaných protistranou. Porušenie zásady rovnosti nemožno vyvodiť zo skutočnosti, že súd prvej inštancie oprel svoje závery o dôkazy predložené žalobcom a že sa vo svojich právnych záveroch priklonil k argumentácii žalobcu a za nedostatočnú považoval obranu žalovaného. Závery súdu prvej inštancie vychádzajú z výsledkov vykonaného dokazovania a postup súdu prvej inštancie, na základe ktorého k týmto záverom došiel, je založený na rešpektovaní zásad spravodlivého procesu, vrátane zachovania princípu rovnosti strán, keď stranám bolo za rovnakých procesných podmienok umožnené uplatniť svoj vplyv na konečné meritórne rozhodnutie súdu realizáciou ich procesných práv. Nič nenasvedčuje ani tomu, že by konajúci súd niektorú z procesných strán na úkor druhej zvýhodnil, šikanoval či diskriminoval.

15. Súd prvej inštancie náležite z predložených cestovných príkazov usúdil, že žalovanému boli cestovné náhrady skutočne vyplatené, čo žalovaný každý mesiac potvrdil svojím vlastnoručným podpisom na cestovnom príkaze. Cestovné príkazy potvrdzujúce prijatie peňazí žalovaným predstavovali v konaní hodnoverný dôkaz preukazujúci vyplatenie náhrad žalovanému a za účelové považoval odvolací súd tvrdenie žalovaného, že tieto mali len štatistický a evidenčný charakter, ktorý nezodpovedal realite. Žalovaný logicky neobjasnil, prečo potom vyúčtovanie cestovných náhrad podpisoval, pokiaľ mu nemali byť žiadne cestovné náhrady vyplatené. I bez priameho dôkazu o tom, že úpadca peňažnými prostriedkami na vyplatenie cestovných náhrad disponoval, cestovné príkazy boli ako dôkaz postačujúce pre záver o reálnom úbytku majetku na strane žalobcu a reálnom obohatení sa na strane žalovaného. Je tak nenáležitá námietka žalovaného, že konajúci súd žalobe vyhovel len na základe domnienok, predpokladov a podozrení žalobcu.

16. S námietkou premlčania sa súd prvej inštancie podrobne vysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku (bod 36), a preto odvolací súd nepovažuje za potrebné bližšie sa k tejto odvolacej námietke žalovaného vyjadrovať. K tvrdeniu žalovaného, že o námietke premlčania súd prvej inštancie rozhodol prekvapivo, bez toho, aby mal možnosť v konaní sa k takémuto posúdeniu vyjadriť, odvolací súd poznamenáva, že žalovaný mohol reagovať na právne posúdenie tejto relevantnej otázky súdom prvej inštancie v odvolaní podanom proti jeho rozsudku a mal tak dostatočnú možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania, čo aj urobil. Procesným postupom súdu prvej inštancie nebolo žalovanému znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Vzhľadom na ústavne zaručené právo na právnu pomoc nie je možné vymedziť kategóriu subjektov, ktorá by tak z hľadiska právneho zastúpenia mala odlišné postavenie, a tak jej de facto právo na zastúpenie advokátom v konaní upierať a z hľadiska ostatných účastníkov ju diskriminovať. Účastníka nie je možné sankcionovať tým, že mu nebude priznaná náhrada nákladov zodpovedajúca výške odmeny advokáta s tým, že sa mohol v konaní brániť sám. Výnimočne však možno náhradu trov konania nepriznať, a to pokiaľ ide o zneužitia práva na zastúpenie advokátom v prípade

ak má celkom zjavne súdne konanie slúžiť na rýchle získanie zisku v podobe trov konania na úkor protistrany. V danej veci súd prvej inštancie nepochybil ani pri rozhodovaní o náhrade trov konania, keď priznal žalobcovi, ktorý mal vo veci plný úspech, nárok na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý vo veci úspech nemal. Odvolací súd sa stotožnil i so záverom súdu prvej inštancie, že skutočnosť, že žalobca, ktorý má právnické vzdelanie, bol v spore právne zastúpený, nie je dôvodom pre odopretie mu nároku na náhradu trov konania. Otázka nákladov vynaložených na právne zastúpenie druhým zástupcom bude riešená pri rozhodovaní o výške trov konania.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a žalobcovi, ktorý mal v odvolacom konaní úspech, priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).